

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה : בגרות

מועד הבחינה : נבצרים קיץ תשפ"א, 2021

מספר השאלון : 007281

נספח : סוגיות א-ו

שים לב : בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תורה שבעל-פה ומשפט עברי

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלוש יחידות :

יחידה ראשונה — משפט ויושר

יחידה שנייה — דברים שבינו לבינה

יחידה שלישית — הורים וילדים

בכל יחידה שני פרקים :

פרק ראשון — שאלות על סוגיה נתונה — 40 נקודות (מתוך 50)

פרק שני — שאלות קצרות — 10 נקודות

סך הכל — 50 נקודות ליחידה

עליך לענות על שאלות רק משנת היחידות שלמדת. $100 = 50 \times 2$ נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : (1) אל תעתיק את השאלה, אלא רשום את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

שים לב: מבין שלוש היחידות בשאלון זה עליך לענות על שאלות

רק בשתי היחידות שלמדת, לפי ההוראות בכל יחידה.

יחידה ראשונה – "משפט ויושר" (50 נקודות)

ביחידה זו יש לענות על שאלות בפרק ראשון ובפרק שני, לפי ההוראות בכל פרק.

פרק ראשון - שאלות על סוגיה נתונה

מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק הראשון לא יעלה על 40 נקודות

בחר באחת מהסוגיות א-ב שבנספח, וענה על שש השאלות הנוגעות לסוגיה שבחרת.

סוגיה א: מסכת בבא מציעא, דף כ"ד, עמוד ב'

אם בחרת בסוגיה זו, עיין בסוגיה ב' שבנספח, וענה על השאלות 1-6.

- (1) "רב יהודה הוה שקיל ואזיל בתריה דמר שמואל בשוקא דבי דיסא, אמר ליה: מצא כאן ארנקי מהו? [...]"
א. "מצא כאן ארנקי" - היכן הוא "כאן"? (4 נקודות)
ב. "הרי אלו שלו" - של מי, ומדוע? (5 נקודות)
- (2) "בא ישראל ונתן בה סימן, מהו?"
א. הסבר את השאלה. (4 נקודות)
ב. מה הייתה התשובה לשאלה זו? (4 נקודות)
- (3) א. הגמרא אומרת: "תרת?!"
פרש את המונח "תרת", והסבר: מה הוא מציין בדיון?
ב. כיצד הגמרא מיישבת את השאלה "תרת?!" (4 נקודות)
(5 נקודות)
- (4) "כי הא דאבוה דשמואל [...] לפניו משורת הדין".
א. כתוב במילים שלך את הסיפור המתואר בקטע זה. (5 נקודות)
ב. הסבר, כיצד סיפור זה מסייע לפסיקתו של שמואל? (4 נקודות)
- (5) א. הסבר את המושג "לפנים משורת הדין". (4 נקודות)
ב. מהו ה"דין"? ומהו "לפנים משורת הדין" בכל אחד מהמקרים שבסוגיה? (6 נקודות)

שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא

מיומנות והבנה

6) בדף הגמרא, בהמשך הקטע, מופיע הסיפור הבא :

*רש"י : דגלדאי – רצענים
(רצען = בעל מלאכה המתקין חפצים מעור).

רבא הוה שקיל ואזיל בתריה דרב נחמן בשוקא דגלדאי*,
ואמרי לה בשוקא דרבנן,
אמר ליה: מצא כאן ארנקי מהו?
אמר ליה: הרי אלו שלו.
בא ישראל ונתן בה סימן מהו?
אמר ליה: הרי אלו שלו.
והלל עומד וצווח!
נעשה כצווח על ביתו שנפל, ועל ספינתו שטבעה בים.

(2 נקודות)

א. מה ההבדל בין פסיקתו של שמואל לבין פסיקתו של רב נחמן?

ב. ישנם פרשנים הסוברים כי שמואל ורב נחמן אינם חלוקים בשאלה זו.

(3 נקודות)

האם אתה מסכים עם פרשנותם? נמק!

שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא

סוגיה ב: מסכת בבא מציעא, דף כ"ד, עמוד ב'

אם בחרת בסוגיה זו, עיין בסוגיה ב שבנספח, וענה על השאלות 7-12.

- (7) "אמר רב יהודה אמר רב: האי מאן דאחזיק ביני אחי וביני שותפי"
- א. כתוב מהו המקרה המתואר במשפט זה. (4 נקודות)
- ב. כיצד פסקו במקרה זה: רב יהודה ורב נחמן? (4 נקודות)
- ג. כיצד פסקו במקרה זה חכמי נהרדעא וכיצד הם מנמקים את דעתם? (4 נקודות)
- (8) "אתא אימליך ביה; אמר ליה: איזיל איזבון?"
- א. כתוב בלשונך את המקרה המתואר בציטוט, והסבר אותו. (4 נקודות)
- ב. מה ענה בן המצר, ומדוע ענה כך? (3 נקודות)
- ג. על מה חלוקים רבינא וחכמי נהרדעא במקרה זה? כתוב את דעותיהם ואת פסק ההלכה במחלוקת. (4 נקודות)
- (9) א. "השתא דאמרת 'צריך למיקנא מיניה' - אי לא קנו מיניה, איקור וזול - ברשותיה" הסבר את המשפט הזה. (4 נקודות)
- ב. "זבן במאה ושוי מאתן ... " - הגמרא מבחינה בין שני מצבים. מה הם שני המצבים שיש לבדוק? (5 נקודות)
- ומהו הדין בנוגע לכל אחד מן המצבים האלה?
- (10) "זבין ליה גריוא דארעא במיצעא נכסיה ... איערומי קא מערים"
- א. מהו המקרה המתואר, וממה בר המצר יכול לחשוש במקרה זה? (3 נקודות)
- ב. לפי הגמרא, מתי המכירה תקפה, ומתי היא אינה תקפה? (4 נקודות)
- (11) "מתנה, לית בה משום דינא דבר מצרא."
- אמר אמימר: אי כתב ליה אחריות אית בה משום דינא דבר מצרא"
- א. לדעת תנא קמא, אם אדם נתן חלקת שדה כמתנה, דין בר מצרא אינו חל. הסבר מדוע (3 נקודות)
- ב. הסבר באיזה מקרה לדעת אמימר יחול דין בר מצרא על המתנה? (3 נקודות)

מיומנות והבנה

- (12) הרמב"ם פסק (הלכות שכנים פרק י"ב, הלכה ח): "השכירות - אין בה משום דין בן המצר".
- קראו את המקרה וענו על השאלות:
- שמעון ולוי הם שכנים, בעלי קרקעות סמוכות. ראובן (אדם עשיר), **שכר** קרקע משמעון ו**קנה** את הקרקע של לוי. נפתלי, המצרן של שמעון, רוצה לסלק את ראובן מהשכירות בקרקע.
- א. מה יפסוק הרמב"ם במקרה זה? (3 נקודות)
- ב. מה לדעתך הנימוק לדין זה? (2 נקודות)

פרק שני - שאלות קצרות מהיחידה "משפט ויושר" (10 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 13-14.

- 13) בעבר, אנשים נקטו דרכים שונות כדי לסלק פסולת הגורמת לנזקים.
א. בהסתמך על החומר שלמדת, ציין והסבר שתי דרכים כאלה. (4 נקודות)
ב. כתוב את היתרונות והחסרונות בכל אחת משתי הדרכים הללו. (6 נקודות)

- 14) קרא את המקור שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.
"תנו רבנן: מעשה באדם אחד שלא היו בניו נוהגין כשורה. עמד וכתב נכסיו ליונתן בן עוזיאל.
מה עשה יונתן בן עוזיאל? מכר שליש, והקדיש שליש, והחזיר לבניו שליש.
בא עליו שמאי במקלו ותרמילו.
אמר לו: שמאי, אם אתה יכול להוציא את מה שמכרתי ומה שהקדשתי – אתה יכול להוציא מה שהחזרתי;
אם לא – אי אתה יכול להוציא מה שהחזרתי.
אמר: הטיח עלי בן עוזיאל! הטיח עלי בן עוזיאל!" (תלמוד בבלי, בבא בתרא, דף קל"ג ע"ב – קל"ד, ע"א)

- א. מקור זה מספר על עימות בין שני חכמים, המקביל למחלוקת שבמשנה.
מהו נושא המחלוקת? (3 נקודות)
ב. שמאי כעס על יונתן בן עוזיאל בשל אחד משלושת המעשים שעשה.
ציין מהו מעשה זה, והסבר מדוע כעס שמאי. (4 נקודות)
ג. "אמר: הטיח עלי בן עוזיאל!" מי אמר ומהי כוונת דבריו? (3 נקודות)

שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא

יחידה שנייה – "דברים שבינו לבניה" (50 נקודות)

ביחידה זו יש לענות על שאלות בפרק ראשון ובפרק שני, לפי ההוראות בכל פרק.

פרק ראשון - שאלות על סוגיה נתונה

מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק הראשון לא יעלה על 40 נקודות

בחר באחת מהסוגיות ג-ד שבנספח, וענה על שש השאלות הנוגעות לסוגיה שבחרת.

סוגיה ג: מסכת קידושין, דף ח', עמוד ב' – ט' עמוד א'

אם בחרת בסוגיה זו, עיין בסוגיה ג שבנספח, וענה על השאלות 15-20.

15) "תנו רבנן: 'התקדשי לי במנה' ... סלע שלה – מקודשת".

א. מהי המילה הראשונה הפותחת את הברייתא? (2 נקודות)

ב. הגבר מבקש מהאשה שתתקדש לו.

באיזה סוג קידושין מדובר (כסף, שטר, ביאה)? נמק! (4 נקודות)

ג. כדי שהקידושין יהיו תקפים, מה על האשה לענות ומה על הגבר לעשות? (4 נקודות)

16) "בעי רב ביבי: סלע של שניהם, מהו? – תיקו".

א. הסבר את שאלתו של רב ביבי? (3 נקודות)

ב. הסבר את התשובה. (4 נקודות)

17) "התקדשי לי בכיכר ... עני הסמוך עליה"

א. הסבר את המקרים המתוארים בקטע זה, וציין את הדין בכל אחד מהמקרים. (4 נקודות)

ב. הסבר את הקושיה שמעלה רב מרי? (4 נקודות)

ג. בנוגע למקרים של "כלב רץ אחריה" ו"עני הסמוך עליה":

(1) מדוע היה מקום להניח שהדין בשני המקרים יהיה דומה?

(2) מדוע, למעשה, הדין בשני המקרים שונה? (6 נקודות)

18) "ההוא גברא דהוה קא שתי חמרא בחנותא ... לאו כלום הוא".

א. תאר את המקרה במילים שלך. (5 נקודות)

ב. מה פסק רב חמא במקרה זה ומדוע? (3 נקודות)

19) "איבעיא להו: 'הב', 'אשקי' ו'שדי' מהו? ... והלכתא: אינה מקודשת".

א. הסבר את שאלתם של חכמי התלמוד. (3 נקודות)

ב. מהן שתי התשובות שניתנו לשאלה זו? (2 נקודות)

ג. לדעת מי מהאמוראים נפסקה ההלכה? (1 נקודה)

שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא

מיומנות והבנה

(20) מעשה במוכר בחנות תכשיטים. נכנסה אישה לחנות ואמרה לו: ברצוני לרכוש טבעת. שאל אותה המוכר: אם אתן לך את הטבעת הזו עם היהלומים, האם תסכימי להתקדש לי בה?

כיצד היית פוסק במקרה זה? נמק!

(5 נקודות)

סוגיה ד': מסכת כתובות, דף נ"ט עמוד ב'

אם בחרת בסוגיה זו, עיין בסוגיה ד שבנספח, וענה על השאלות 21-26.

(21) עיין במשנה במסכת כתובות, דף נ"ט ע"ב (בנספח ד).

במשנה זו מובאות שלוש דעות באשר לחובת האישה במלאכות.

הסבר את המחלוקת בין התנא קמא ורבי אליעזר.

(4 נקודות)

(22) א. מי הוא בעל הדעה השלישית? הסבר את דבריו.

ב. עם איזו מהדעות הוא מסכים באופן עקרוני? נמק את תשובתך.

(4 נקודות)

(23) "שלש - אין מצעת לו המטה ... יושבת בקתדרא".

כשהאישה מכניסה שלוש שפחות, היא פטורה למעשה מכל שבע המלאכות.

אם כך, מה ההבדל בין מעשיה של אישה שברשותה שלוש שפחות ובין אישה שברשותה ארבע שפחות?

היעזר ברש"י ד"ה: יושבת בקתדרא.

(6 נקודות)

(24) "טוחנת סלקא דעתך ... בריחא דידא".

א. מדוע מקשים בגמרא על השימוש במילה "טוחנת"?

תוכל להיעזר בפירוש רש"י ד"ה 'טוחנת ס"ד'.

(4 נקודות)

ב. בגמרא מוצעות שתי תשובות להבנת המילה "טוחנת".

(1) מה הן שתי התשובות?

(6 נקודות)

(2) מהו מונח הדיון הפותח כל תשובה?

(4 נקודות)

(25) הגמרא מביאה מסורות בשם רבי חייא.

א. מהי מסקנת הגמרא ממסורות אלה?

(4 נקודות)

ב. הסבר: כיצד מסורות אלה יכולות להוביל למסקנה זו?

(3 נקודות)

שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא

מיומנות והבנה

- 26) פירוש בעלי התוספות (כתובות נט ע"ב) ד"ה: תני רבי חייא אין אשה אלא ליופי:
"לא פליג אלא אטוחנת ואופה ומניקה את בנה וכיוצא בהן, שמכחישות יופיה.
אבל אעושה בצמר - לא פליג, דמעשה ידיה תחת מזונות."

- א. הסבר: מדוע לדעת התוספות האישה חייבת לעשות בצמר?
ב. יש הרואים בדברי רבי חייא זלזול במעמד האישה, ויש הסבורים כי גישתו מכבדת את האישה.
עם איזו טענה אתה מזדהה? נמק!
(2 נקודות)
(3 נקודות)

פרק שני - שאלות קצרות מהיחידה "דברים שבינו לבניה" (10 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 27-28.

- 27) "הוי מתלמידיו של אהרן" (מסכת אבות דרבי נתן)
א. תאר: כיצד היה נוהג אהרן להשכין שלום בין איש לאשתו?
ב. לדעתך, האם דרכו של אהרן יעילה תמיד? נמק.
(6 נקודות)
(4 נקודות)
- 28) "בראשונה, כשהיתה כתובתה אצל אביה היתה קלה בעיניו להוציאה". (תוספתא כתובות)
א. הסבר את תקנתו של שמעון בן שטח.
ב. כיצד תקנה זאת שיפרה את מצבה של האישה?
(5 נקודות)
(5 נקודות)

שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא

יחידה שלישית – "בין הורים לילדים" (50 נקודות)

ביחידה זו יש לענות על שאלות בפרק ראשון ובפרק שני, לפי ההוראות בכל פרק.

פרק ראשון - שאלות על סוגיה נתונה

מספר הנקודות שתוכל לצבור בפרק הראשון לא יעלה על 40 נקודות

בחר באחת מהסוגיות ה-1 שבנספח, וענה על שש השאלות הנוגעות לסוגיה שבחרת.

סוגיה ה' : מסכת סנהדרין, פרק ח', משניות א-ה

אם בחרת בסוגיה זו, עיין בסוגיה ה' שבנספח, וענה על שש השאלות 29-34.

(29 משנה א')

- א. כתוב בלשונך, ממתני בן יכול להיחשב "סורר ומורה"? (3 נקודות)
ב. ציין את שתי ההלכות שלמדו חכמים מן הפסוק "כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן" (4 נקודות)

(30 משנה ב')

- א. על פי משנה ב', כתוב את פירוש המילים "זולל" ו"סובא". (4 נקודות)
ב. ציין שלושה מקרים שבהם בן אינו נעשה "סורר ומורה", אף על פי שזלל וסבא. (6 נקודות)
ג. הסבר אחד מן המקרים שצינת. (4 נקודות)

(31 משנה ג')

- א. מי הם הצדדים שחלקו זה על זה במשנה ג'? (3 נקודות)
ב. "אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיגנוב משל אביו ויאכל ברשות אחרים". הסבר. (3 נקודות)

(32 משנה ד')

- א. בן אינו נעשה "סורר ומורה" אם מתקיימים בהוריו כמה תנאים. (5 נקודות)
ציין חמישה מן התנאים האלה.
ב. בחר באחד מן התנאים שצינת בסעיף א', והסבר כיצד הוא נלמד מן הפסוק. (4 נקודות)

(33 משנה ה')

- א. "בן סורר ומורה נדון על שם סופו". הסבר ונמק, על פי המשנה. (6 נקודות)
ב. באיזו שפה כתובה המשנה, ומי ערך אותה? (3 נקודות)

שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא

מיומנות והבנה

34) בתלמוד (סנהדרין דף עב, ע"א) נאמר :

"רבי יוסי הגלילי אומר: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לבית דין ליסקל? אלא, הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה, שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו (הרגלו, שיבקש לזלול ולסבוא כפי שהורגל) ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות. אמרה תורה: ימות זכאי ואל ימות חייב".

הרמב"ם מפרש (פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק ח) :

"ידון על שם סופו, כלומר שהתורה העידה כי מי שהוא בגיל צעיר תאונתו עד כדי כך כמתואר לא יבצר בסופו של דבר שיהא גוזל ממון אחרים ושופך דמים כדי לקחת ממון לעשות בו מה שהורגל, ולפיכך צוה ה' להכריתו לפני כן, וייהרג קודם שיהרוג".

- א. הסבר, מדוע "בן סורר ומורה נדון על שם סופו". (3 נקודות)
- ב. האם לדעתך, זה העונש הראוי לו? נמק! (2 נקודות)

סוגיה ו: מסכת קידושין, דף לא, עמוד ב

אם בחרת בסוגיה זו, עיין בסוגיה ו שבנספח, וענה על שש השאלות 35-40.

- 35) א. ציין את שמותיהם של שניים ממפרשי התלמוד הבבלי. (3 נקודות)
- ב. בסוגיה נזכרים החכמים רב אסי ורבי יוחנן. האם הם תנאים או אמוראים? נמק. (2 נקודות)

- 36) "רב אסי הוה ליה ההיא אמא זקינה [...] שבקה ואזל לארעא דישראל".
- א. מהן הבקשות שביקשה אמו של רב אסי מבנה. (3 נקודות)
- ב. לדעתך, מדוע לא נענה רב אסי לבקשה האחרונה של אמו? (4 נקודות)

- 37) "אתא לקמיה רבי יוחנן [...] איני יודע".
- א. (1) מהי השאלה הראשונה ששאל רב אסי את רבי יוחנן? (4 נקודות)
- (2) הסבר את תשובתו של רבי יוחנן.
- ב. (1) מהי השאלה השנייה ששאל רב אסי את רבי יוחנן? (4 נקודות)
- (2) הסבר את תשובתו של רבי יוחנן.

- 38) "אמר ליה: אסי נתרצית לצאת [...] לא הוה מברך לך".
- א. מדוע הלך רב אסי לרבי אלעזר? (3 נקודות)
- ב. הסבר את התשובה של רבי אלעזר. (4 נקודות)

- 39) "אדהכי והכי שמע לארונא דקאתי, אמר: אי ידעי - לא נפקי".
- א. האם רב אסי הצליח לפגוש את אמו? הוכח מתוך הטקסט! (3 נקודות)
- ב. הסבר: למה התכוון רב אסי בדבריו "אי ידעי לא נפקי"? (4 נקודות)

מיומנות והבנה

40) בתלמוד הירושלמי (נזיר, פ"ז ה"א) מופיע הסיפור הבא :

רבי יסא (=אסי) שמע דאתת אימיה (שבאה אמו) לבוצרה (בדרכה לארץ ישראל).

אתא ושאל לרבי יוחנן מהו לצאת.

אמר ליה: מפני סכנת דרכים - צא; ואם בשביל כבוד אמך - איני יודע.

אמר רב שמואל בר רב יצחק: עוד היא צריכה (נדיין הדבר לא הוכרע) לרבי יוחנן.

אטרח עלוי ואמר: גמרת לצאת תבוא בשלום.

שמע ר' לעזר ואמר: אין רשות גדולה מזאת.

ציין שני הבדלים בין הסיפור בתלמוד הבבלי (נספח ו') לבין הסיפור המצוטט בתלמוד הירושלמי. (5 נקודות)

פרק שני - שאלות קצרות מהיחידה "בין הורים לילדים" (10 נקודות)

41) "ת"ר: איזהו מורא, ואיזהו כיבוד?" (בבלי, קידושין לא ע"ב).

(6 נקודות)

א. כתוב שתי דוגמאות למורא ושתי דוגמאות לכיבוד.

(4 נקודות)

ב. הסבר איזה "חסרון כיס" יש לבן המכבד את אביו?

(5 נקודות)

42) א. מהי תקנת אושא בנוגע למזונות הילדים?

(5 נקודות)

ב. הצג אחד מן המקרים שהגמרא מביאה, המלמדים כי התקנה לא יושמה.

בהצלחה!

נספח

סוגיה א' - תלמוד בבלי, בבא מציעא, דף ל', עמוד ב

1. רב יהודה הוה שקיל ואזיל בתריה דמר שמואל בשוקא דבי דיסא;
אמר ליה: מצא כאן ארנקי, מהו?
2. אמר ליה: הרי אלו שלו.
3. בא ישראל ונתן בה סימן, מהו?
4. אמר ליה: חייב להחזיר.
5. תרתין!
6. אמר ליה: לפני משורת הדין.
7. כי הא דאבוה דשמואל אשכח הנך חמרי במדברא,
ואהדרינהו למרייהו לבתר תריסר ירחי שתא -
לפנים משורת הדין.

סוגיה ב' - תלמוד בבלי, בבא מציעא, דף ק"ח, עמוד א' - עמוד ב

1. אמר רב יהודה אמר רב: האי מאן דאחזיק ביני אחי וביני שותפי - חציפא הוי, סלוקי - לא מסלקינן ליה.
 2. ורב נחמן אמר: נמי מסלקינן; ואי משום דינא דבר מצרא - לא מסלקינן ליה.
 3. נהרדעי אמרי: אפילו משום דינא דבר מצרא - מסלקינן ליה; משום שנאמר: "ועשית הישר והטוב בעיני ה'" (דברים ו).
 4. אתא אימליך ביה; אמר ליה: איזיל איזבון? ואמר ליה: זיל זבון. צריך למיקנא מיניה או לא?
 5. רבינא אמר: לא צריך למיקנא מיניה.
 6. נהרדעי אמרי: צריך למיקנא מיניה.
 7. והלכתא: צריך למיקנא מיניה.
 8. השתא דאמרת "צריך למיקנא מיניה" - אי לא קנו מיניה, אייקור וזול - ברשותיה.
 9. זבן במאה ושוי מאתן; 9א. חזינן: אי לכולי עלמא קא מוזילא ומזבין - יהיב ליה מאה ושקיל לה; 9ב. ואי לא - יהיב ליה מאתן ושקיל ליה. ...
 12. ... זבין ליה גריוא דארעא במיצעא נכסיה; חזינן: אי עידית היא, אי זיכורית היא - זביניה זבינן, אי לא - איערומי קא מערים.
 13. מתנה - לית בה משום דינא דבר מצרא. ...
 15. ... מכר כל נכסיו לאחד - לית בה משום דינא דבר מצרא.
 16. לבעלים הראשונים - לית בה משום דינא דבר מצרא. ...
 23. ... לאשה וליתמי ולשותפי - לית בה משום דינא דבר מצרא.
- לית זכו משום דינא דבר מצרא -**
 שלא תקנו חכמים ללוקח להסתלק, לעשות הישר והטוב לבעל המצר שהוא רעה למוכר; שזה לא יקנה השאר, שימשוך את ידו בשביל ז'. ובמקום פסידא דמוכר לא תקון דינא דבר מצרא.

סוגיה ג' - תלמוד בבלי, קידושין, דף ח', עמוד ב - דף ט', עמוד א

תנו רבנן: "התקדשי לי

במנה" – "תנם על גבי סלע" – אינה מקודשת. ואם היה סלע שלה – מקודשת. בעי רב ביבי: סלע של שניהם מהו? – תיקו. "התקדשי לי בכפר" – "תנהו לכלב" – אינה מקודשת. ואם היה כלב שלה – מקודשת. בעי רב מרי: כלב רץ אחריה מהו? בההוא הנאה דקא מצלה נפשה מיניה – גמרה ומקניא ליה נפשה, או דלמא: מצי אמרה ליה: מדאורייתא חיובי מחייבת לאצולן? – תיקו. "התקדשי לי בכפר" – "תנהו לעני" – אינה מקודשת, אפילו עני הסמוך עליה. מאי טעמא? אמרה ליה: כי היכי דמחייבנא ביה אנא – הכי מחייבת ביה את.

ההוא גברא דהנה קא מזבין

חומרי פתכייטא. אתאי ההיא איתתא, אמרה ליה: הב לי חד שוכא! – אמר לה: אי יהינא ליה מקדשת לי? – אמרה ליה: הבה מיהבה. אמר רב חמא: כל "הבה מיהבה" – לאו פלוגס הוא. ההוא גברא דהנה קא שתי חמרא בחנוותא. אתאי ההיא איתתא, אמרה ליה: הב לי חד פסא! – אמר לה: אי יהינא ליה מקדשת לי? – אמרה ליה: אשקויי אשקין. אמר רב חמא: כל "אשקויי אשקין" – לאו פלוגס הוא. ההוא גברא דהנה קא שדי תמרי מדקלא. אתאי ההיא איתתא, אמרה ליה: שדי לי תרתי! – אמר לה: אי שדינא ליה מקדשת לי? – אמרה ליה: שדי מישדא. אמר רב זביד: כל "שדי מישדא" – לאו פלוגס הוא. איבעיא להו: "הב", "אשקי" ו"שדי" מהו? אמר רביןא: מקודשת. רב סמא בר רקתא אמר: תנא דמלכא! אינה מקודשת. והלכתא: אינה מקודשת. והלכתא: "שיראי לא צריכי שומא. והלכתא כפרבי אלעזר. והלכתא כפרבא אמר רב נחמן.

א משנה יואלו מלאכות שהאשה עושה
לבעלה: טוחנת, ואופה, ומכבסת,
מבשלת, ומניקה את בנה,

מצעת לו המטה, ועושה בצמר. הכניסה לו שפחה אחת
— לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת. שמים — אין
מבשלת ואין מניקה את בנה. שלש — אין מצעת לו
המטה, ואין עושה בצמר. ארבע — יושבת בקתדרא. רבי
אליעזר אומר: אפילו הכניסה לו מאה שפחות — יכולה
לעשות בצמר, שהבטלה מביאה לידי זימה. ירבן שמעון
בן גמליאל אומר: אף המדיר את אשתו מלעשות מלאכה
— יוציא ויתן כתובה, שהבטלה מביאה לידי שיעמום.

ב גמרא טוחנת סלקא דעתך? אלא אימא:
מטחנת. ואיבעית אימא: בריחיא דינא.

מתניתין דלא כרבי חייא. דתני רבי חייא: "אין אשה
אלא ליופי, אין אשה אלא לבנים. ותני רבי חייא: אין
אשה אלא לתכשיטי אשה. ותני רבי חייא: הרוצה
שיעידן את אשתו — ילבישנה כלי פשתן, הרוצה
שילבין את בתו — יאכילנה אפרוחים, וישקנה חלב
סמוד לפירקה.

סוגיה ה' – משנה, מסכת סנהדרין פרק ח' משניות א-ה

משנה א

בן סורר ומוֹרֶה.
מאימתי נעשה בן סורר ומוֹרֶה?
משִׁיבֵיא שְׁתֵּי שְׁעוֹת וְעַד שִׁיקִיף זָקֵן,
הַתְּחַתּוֹן וְלֹא הָעֶלְיוֹן,
אֵלָּא שֶׁדָּבְרוּ חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן נִקְיָה;
שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כא, יח) "כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן־
בֵּן וְלֹא בֵּת,
בֵּן וְלֹא אִישׁ.
הֶקְטֵן פְּטוֹר, שֶׁלֹּא בָּא לְקַלֵּל מִצּוֹת.

משנה ב

מאימתי חֵיֵב?
מִשִּׁיאֲכַל טַרְטִימַר בָּשָׂר וְיִשְׁתֶּה חֲצִי לֹג יַיִן הָאִיטְלָקִי.
רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מִנֵּה בָשָׂר וְלֹג יַיִן.
אֲכָל בַּחֲבוּרַת מִצּוֹה; אֲכָל בְּעֶבֶר הַחֹדֶשׁ;
אֲכָל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם;
אֲכָל גְּבִלוֹת וְטַרְפוֹת, שִׁקְצִים וּרְמָשִׁים,
(אֲכָל טָבֵל וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְלָה תְּרוּמָתוֹ,
וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ);
אֲכָל דָּבָר שֶׁהוּא מִצּוֹה וְדָבָר שֶׁהוּא עֲבֵרָה;
אֲכָל כָּל מֵאֲכָל וְלֹא אֲכָל בָּשָׂר,
שֶׁתֶּה כָּל מִשְׁקָה וְלֹא שֶׁתֶּה יַיִן
אִינוֹ נֶעֱשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה,
עַד שִׁיאֲכַל בָּשָׂר וְיִשְׁתֶּה יַיִן, שֶׁנֶּאֱמַר
(דברים כא, כ) "זֹלִל וְסֹבֵא";
וְאִם עַל פִּי שְׁאִין רָאִיָּה לְדָבָר, זָכָר לְדָבָר, שֶׁנֶּאֱמַר
(משלי כג, כ) "אַל־תִּהְיֶה בִסְבָּאִי־יַיִן, בְּזִלְלִי בָשָׂר לְמוֹ".

משנה ג

גֵּנֶב מִשְׁלַל אָבִיו וְאֲכָל בְּרִשּׁוֹת אָבִיו,
מִשְׁלַל אֲחֵרִים וְאֲכָל בְּרִשּׁוֹת אֲחֵרִים,
מִשְׁלַל אֲחֵרִים וְאֲכָל בְּרִשּׁוֹת אָבִיו
אִינוֹ נֶעֱשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה,
עַד שֶׁיִּגְנֹב מִשְׁלַל אָבִיו וְאֲכָל בְּרִשּׁוֹת אֲחֵרִים.
רַבִּי יוֹסִי בֵּר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר:
עַד שֶׁיִּגְנֹב מִשְׁלַל אָבִיו וּמִשְׁלַל אֲמוֹ.

משנה ד

הֵיָּה אָבִיו רוֹצֵה וְאִמּוֹ אֵינָה רוֹצֵה,
אָבִיו אִינוֹ רוֹצֵה וְאִמּוֹ רוֹצֵה
אִינוֹ נֶעֱשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, עַד שֶׁיִּהְיֶה שְׁנֵיהֶם רוֹצִים.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם לֹא הִיתָה אִמּוֹ רָאוּיָה לְאָבִיו
אִינוֹ נֶעֱשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה.
הֵיָּה אֶחָד מֵהֶם גָּדָם, אוֹ חָגֵר, אוֹ אֵלֶם, אוֹ סוּמָא, אוֹ
חֲרָשׁ
אִינוֹ נֶעֱשֶׂה בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כא, יט-כ)
"וְתַפְּשׁוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ", וְלֹא גִדְמִין;
"וְהוֹצִיאוּ אוֹתוֹ", וְלֹא חָגְרִין;
"וְאָמְרוּ", וְלֹא אֵלְמִין;
"בִּנְנוּ זֶה", וְלֹא סוּמִין;
"אִינּוֹ שִׁמְעַ בְּקִלְנוּ", וְלֹא חֲרָשִׁין.
מִתְרִין בּוֹ בְּפָנֵי שְׁלֹשָׁה וּמִלְקִין אוֹתוֹ.
חֲזָר וְקִלְקַל נִדּוֹן בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה;
וְאִינוֹ נִסְקָל עַד שֶׁיִּהְיֶה שֵׁם שְׁלֹשָׁה הֶרָשׁוּנִים,
שֶׁנֶּאֱמַר (שם שם, כ): "בִּנְנוּ זֶה",
זֶהוּ שֶׁלָּקָה בְּפָנֵיכֶם.
בָּרַח עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ, וְאַחֲרֵי כֵן הִקְיָף זָקֵן הַתְּחַתּוֹן -
פְּטוֹר;
וְאִם מִשְׁנִיגְמַר דִּינוֹ בָּרַח, וְאַחֲרֵי כֵן הִקְיָף זָקֵן הַתְּחַתּוֹן -
חֵיֵב.

משנה ה

בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה נִדּוֹן עַל שֵׁם סוֹפּוֹ,
יְמוֹת זִכָּאִי וְאֵל יְמוֹת חֵיֵב;
שְׁמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם,
וְלִצְדִּיקִים רַע לָהֶן וְרַע לְעוֹלָם.
יַיִן וְשִׁנָּה לְרְשָׁעִים הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם,
וְלִצְדִּיקִים רַע לָהֶן וְרַע לְעוֹלָם.
פְּזוּר לְרְשָׁעִים הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם,
וְלִצְדִּיקִים רַע לָהֶן וְרַע לְעוֹלָם.
כְּנוּס לְרְשָׁעִים רַע לָהֶן וְרַע לְעוֹלָם,
וְלִצְדִּיקִים הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם.
שִׁקֵּט לְרְשָׁעִים רַע לָהֶן וְרַע לְעוֹלָם,
וְלִצְדִּיקִים הִנָּאָה לָהֶן וְהִנָּאָה לְעוֹלָם.

סוגיה ו' - תלמוד בבלי, קידושין, דף ל"א, עמוד ב

רַב אָסִי הָנָה לִיה הֵהִיא
אָמַר זְקִינָה, אָמְרָה לִיה: בְּעִינָא תַכְשִׁיטִין, עֲבַד
לָהּ. בְּעִינָא גִבְרָא, נִייעִין לָהּ. בְּעִינָא גִבְרָא דְשָׁפִיר
כְּוֹתֵף, שְׂבָקָה וְאִזֵּל לְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. שָׁמַע דְקָא
אִזְלָה אֲבִתְרִיהּ, אָתָא לְקַמִּיהּ רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לִיה:
מָהוּ לְצֹאת מֵאֶרֶץ לְחוּצָה לְאֶרֶץ? – אָמַר לִיה:
אָסוּר. לְקִרְאָתָא אָמַר מָהוּ? – אָמַר לִיה: אֵינִי יוֹדַע.

אֲתֵרַח פּוֹרְתָא, הֵדֵר אָתָא. אָמַר לִיה: אָסִי, נִתְרַצִּית
לְצֹאת – הַמָּקוֹם יִחְזִירָךְ לְשָׁלוֹם. אָתָא לְקַמִּיהּ
דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִיה: חֵס וְשָׁלוֹם, דְּלָמָּא מִירְתַּח
רְתַח? – אָמַר לִיה: מָאי אָמַר לָךְ? – אָמַר לִיה:
הַמָּקוֹם יִחְזִירָךְ לְשָׁלוֹם. – אָמַר לִיה: וְאִם אֵיתָא
דְּרְתַח – לָא הָנָה מְבָרַךְ לָךְ. אֲדַהֲכִי וְהֲכִי שָׁמַע
לְאִרְוֵנָא דְקִאָתִי. אָמַר: אֵי יוֹדַעִי – לָא נִפְקִי.